

Informe: Partits polítics i drets lingüístics

Sis partits responen el qüestionari d'Esperanto*CAT sobre drets lingüístics a la Unió Europea

Amb motiu de les eleccions europees del 25 de maig de 2014, l'Associació Catalana d'Esperanto va enviar un qüestionari sobre drets lingüístics als partits que hi participen. Els partits polítics que han respost el qüestionari han estat els següents: el Partit Popular de Catalunya, Esquerra Republicana de Catalunya, Iniciativa per Catalunya Verds, la secció catalana d'Unión Progreso y Democracia, la Confederació Pirata i Compromís (a qui es va contactar amb la col·laboració de l'Associació Valenciana d'Esperanto). Les diferents respostes mostren una perspectiva de conjunt sobre les diferents maneres que tenen els partits polítics d'entendre la justícia lingüística en el context de la UE.

El català

En referència al reconeixement que hauria de tenir la llengua catalana a les institucions europees, les posicions estan dividides. D'una banda, hi ha una majoria de partits que consideren que aquest hauria de ser màxim, com ERC, ICV, Pirates o Compromís. D'altres, com UPyD, mantenen que el reconeixement actual, tot i que limitat, és un error. També hi ha partits que, en línies generals, defensen la situació actual, com el PP. L'occità. En el cas de l'occità, partits com ERC i Iniciativa són també partidaris de l'oficialitat de la llengua. La majoria de partits, però, no s'hi pronuncien.

Drets lingüístics a Europa

Pel que fa a la situació dels drets lingüístics a la UE, en general els partits no tenen una consciència europea més enllà del cas local/nacional. Així, quan es pregunta sobre si és just el règim lingüístic de la UE, la tendència és a respondre exclusivament des de la perspectiva de la llengua pròpia. En aquest sentit, les mesures proposades pels partits per fer efectius els principis d'igualtat i justícia en l'àmbit lingüístic a les institucions de la UE van generalment en la línia d'aconseguir l'oficialitat del català (ICV, ERC, Pirates i Compromís) o bé d'acceptar com a just el model actualment existent (PP i UPyD)

ESPERANTO*

CAT

* Associació Catalana d'Esperanto
Kataluna Esperanto-Asocio

L'anglès i la diversitat lingüística

Pel que fa al rol de l'anglès a la UE, alguns partits insisteixen en el seu ensenyament fins al punt d'incloure'l com a llengua vehicular en el sistema educatiu (PP, UPyD). D'altres, emfatitzen la importància de promoure la diversitat lingüística a la Unió Europea (ERC, ICV, Pirates i Compromís). Pel que fa a les polítiques concretes en aquest àmbit, ERC considera que la Generalitat hauria de tenir-ne les competències, tot respectant la llibertat de projecte lingüístic de cada centre educatiu; els Pirates, per la seva banda, són partidaris d'una comunicació global sense limitar-se a l'anglès i preguntant sempre a la ciutadania; de manera similar, ICV considera que a les escoles s'han de promoure diferents llengües, no només l'anglès; i Compromís aposta per establir iniciatives de col·laboració entre els diversos pobles de la UE. Finalment, UPyD considera que s'ha de deixar llibertat d'elecció als pares i mares.

L'esperanto

Quant a la introducció d'una possible llengua neutra en l'espai europeu, els partits no aposten obertament per l'esperanto com a llengua auxiliar de la UE, tot i que hi ha alguns (Pirates i Compromís) que es mostren oberts a debatre aquesta qüestió. D'altra banda, mentre ERC no té una posició en aquest tema, tant el PP com UPyD veuen poc factible la seva realització. Finalment, ICV considera que podria ser una opció desitjable, tot i constatar dificultats per a la seva aplicació.

A més d'aquest anàlisi, l'Associació Catalana d'Esperanto ha examinat les propostes en matèria de política lingüística dels programes electorals dels altres partits d'àmbit estatal que, tot i no haver respost el qüestionari, segons diferents enquestes tenen possibilitats d'obtenir escons al Parlament Europeu: CiU, PSC, Ciutadans-Partit de la Ciutadania, Podemos, EH Bildu i Vox.

De tots ells, el programa que té més detallat aquestes qüestions és el de CiU, on mostra el seu interès per l'oficialitat del català i de l'aranès, així com per l'ensenyament de l'anglès. El PSC i Bildu també són partidaris de l'oficialitat del català, mentre Podemos es compromet d'una forma més ambigua a garantir la defensa de les llengües minoritàries a nivell europeu. Vox és qui més clarament defensa l'anglès com a llengua única de la UE, ja que que consideren que la diversitat lingüística no ajuda a un bon funcionament de la UE. Per la seva banda, Ciutadans consagra el dret d'elecció dels pares en qualsevol de les llengües oficials a cada territori de la UE, mentre es mostren també partidaris de l'anglès com a llengua de treball a les institucions europees.

ESPERANTO* CAT

* Associació Catalana d'Esperanto
Kataluna Esperanto-Asocio

ANNEX

Resum de les respostes dels partits polítics al qüestionari d'Esperanto*CAT obre drets lingüístics

1. Quin estatus creieu que han de tenir la llengua catalana i l'occitana a les institucions europees?

Compromís. Pensem que totes les llengües que es parlen a Europa haurien de ser oficials, almenys en un nivell de representació i comunicació dels ciutadans. Els diputats s'han de poder adreçar en la seua llengua al Parlament i els ciutadans han de poder interactuar amb les institucions europees en la seua llengua.

ERC. Considerem que el català i l'occità han de tenir l'estatus de llengua oficial.

ICV. Pensem que el català ha de ser llengua oficial a les institucions europees, ja que és l'única llengua europea amb tants milions de parlants que no ha estat reconeguda com a llengua oficial de la UE. Quant a l'occità, els seus parlants hauran de determinar quin és l'estatus que hi reclamen.

Pirates. Creiem que tots els pobles europeus han de veure reconeguda la seva cultura a les institucions europees i poder accedir a les mateixes emprant la seva llengua pròpia, sense impediments.

PP. Creiem que cal garantir la condició de la llengua catalana com a llengua de comunicació amb diferents institucions europees tal i com està regulat des del 2005. A més proposem potenciar els mitjans perquè els ciutadans puguin adreçar-se al Tribunal de Justícia Europeu en llengua catalana.

UPyD. Partim de la base que cal treballar de cara a una simplificació màxima de les regles i traves administratives de l'UE, per fer-la més eficient. Ens sembla que la introducció de llengües regionals en el funcionament de l'UE com s'ha fet en els darrers anys és un greu error, perquè està complicant encara més el seu funcionament.

ESPERANTO*

CAT

* Associació Catalana d'Esperanto
Kataluna Esperanto-Asocio

2. Considereu just l'actual règim d'utilització de les llengües en el funcionament intern de les institucions europees i en la seva relació amb els ciutadans europeus?

Compromís. No considerem que siga just, perquè un valencià no pot adreçar-se al Parlament europeu en la seua llengua i, així mateix, tampoc no ho pot fer amb tots els drets un ciutadà valencià.

ERC. A la Unió Europea, per norma general, les llengües no són un problema. El Parlament Europeu té un reglament d'ús lingüístic on hi ha 24 llengües, totes en un pla d'igualtat. I, si bé no podem dir que des d'Europa ens hagin ajudat gaire amb la nostra lluita per la supervivència del català i de l'occità, tampoc es pot dir que ens hi hagin anat en contra.

ICV. No. La manca d'oficialitat limita la promoció i normalització de la nostra llengua en molts àmbits, tant internacionals com nacionals.

Pirates. Entenem que les motivacions de l'actual règim d'utilització de llengües és purament econòmic, pel que el es tracta d'un problema de prioritats pressupostàries. Com aspirem a que la ciutadania pugui emprar la seva llengua a les institucions europees, per poder disposar dels recursos caldrà auditar i detectar on s'estan malgastant recursos que podrien destinar-se a la integració de les llengües europees.

PP. Creiem que cal consolidar la situació assolida per la llengua catalana i treballar perquè la nostra altra llengua—el castellà— no sigui arraconat en les institucions europees pel francès, l'anglès i l'alemany. El multilingüisme representa un cost molt important, però necessari. Sembla poc viable i realista ampliar aquestes despeses afegint llengües que no estan reconegudes als Tractats.

UPyD. Ens agradaria que s'utilitzessin encara menys llengües, partint de la base que podríem reduir costos i traves administratives.

ESPERANTO*

CAT

* Associació Catalana d'Esperanto
Kataluna Esperanto-Asocio

3. Quines mesures considereu que cal prendre per tal de fer efectius els principis d'igualtat, no discriminació i justícia en l'àmbit lingüístic a les institucions de la UE?

Compromís. El nivell representatiu i el nivell comunicatiu en les institucions europees ha d'estar garantit. A més a més, cal promocionar la vertadera diversitat lingüística de la Unió Europea, que va molt més enllà que les llengües estatals actuals i, així mateix, com a mostra de la pluralitat que és la senya d'identitat europea, la UE hauria d'implicar-se especialment en la difusió i protecció de les llengües minoritzades o que no disposen d'un poder polític al seu servei.

ERC. Facilitar que qualsevol ciutadà europeu pugui adreçar-se amb la seva llengua, sigui quina sigui, a les institucions europees, a través de traduccions i de les oficines que té la UE; traslladar al Parlament Europeu un informe global sobre les agressions lingüístiques que pateixen els catalanoparlants arreu dels Països Catalans; defensar el model educatiu català com a exemple d'integració davant les institucions europees, com a resposta als atacs que rep per part dels estats espanyol i francès, i com a exemple de bones pràctiques en el tractament de la diversitat lingüística; promoure el respecte als drets lingüístics dels consumidors per part de les empreses, a través del desenvolupament d'una norma de qualitat en la gestió lingüística empresarial; promoure una nova Carta de les Llengües a Europa per tal de superar l'estigma de les "llengües minoritàries", i que permeti orientar els valors del multilingüisme i la diversitat lingüística de la UE cap a polítiques concretes.

ICV. Fins ara, sembla que el procediment establert passa per l'oficialitat de la llengua en el propi Estat. Mentre Espanya no consideri oficial el català a Espanya (o demani formalment l'oficialitat del català a les institucions europees), el català no podrà assolir aquest estatus. Per tant, per assolir els objectius que esmenteu, cal que Catalunya esdevingui un Estat en el si de la UE.

Pirates. Caldria establir mecanismes i destinar recursos a fer accessible la pròpia UE a la ciutadania en la llengua que li resulti més propera, respectant les cultures que formen Europa i la seva història. Per tant s'hauria d'ampliar la llista de 24 idiomes oficials, consultant-ne abans el cost a la ciutadania per a tal de que decidís sobre la mateixa.

PP. Mantenir el que hem assolit des del 2005 i avançar en la utilització de la llengua catalana com a llengua de comunicació entre els ciutadans i el Tribunal de Justícia Europeu en llengua catalana.

UPyD. Entenem que aquests principis es compleixen donant llibertat lingüística als polítics que en formen part, tant per adreçar-se a les institucions de la Unió, com per rebre els informes que aquestes realitzen en els diferents idiomes oficials dels estats membres.

ESPERANTO*

CAT

* Associació Catalana d'Esperanto
Kataluna Esperanto-Asocio

4. Considereu que la llengua internacional esperanto pot ser presa en consideració com a eina per garantir una comunicació efectiva en una situació d'igualtat per a tots ciutadans de la UE independentment de quina sigui llur llengua materna?

Compromís. Estaríem encantats de poder debatre-ho obertament.

ERC. La Comissió Sectorial de Política Lingüística d'ERC no té debatut aquest tema.

ICV. Tot i que podria ser desitjable i tenint en compte que l'esperanto actualment és una llengua viva, veiem certes dificultats per a la seva aplicació com a eina de comunicació en el si de la UE. En tot cas, l'esperanto és una llengua perfectament normal i que té un gran potencial a l'hora d'afavorir l'equilibri i la reciprocitat cultural entre els pobles d'Europa.

Pirates. La pregunta seria si la ciutadania vol utilitzar l'esperanto com a llengua vehicular. Encara que les institucions europees ho prenguessin en consideració, una imposició des d'Europa cap als ciutadans crearia un sentiment de rebuig cap a l'opció triada. Contràriament si es fes des d'una iniciativa ciutadana si que tindria l'acceptació necessària.

PP. Tot i que no tenim posició sobre aquesta matèria, és poc viable fer un canvi en el Tractat per implantar una llengua comuna, i més encara si es tracta d'una llengua artificial.

UPyD. Creiem que la introducció d'un nou idioma en tota la Unió tindria uns costos enormes i la seva realització pràctica seria molt discutible, ara mateix quelcom inviable. Ens sembla en canvi molt més interessant aprofundir en transmetre els mateixos valors de ciutadania europea en tota la Unió, i així garantir la igualtat entre tots els europeus.

ESPERANTO*

CAT

* Associació Catalana d'Esperanto
Kataluna Esperanto-Asocio

5. Quines vies imagineu perquè la Unió Europea actui sobre les polítiques educatives dels estats membres per tal de facilitar la comunicació entre els ciutadans europeus, fomentant alhora la diversitat lingüística? o sou partidaris de promoure l'ensenyament exclusiu de l'anglès?

Compromís. Som partidaris que totes les veus d'aquest continent plural com és Europa s'escolten i es tinguen en consideració. No volem una Europa uniforme i unilingüe. Cal fomentar els intercanvis educatius, culturals i lingüístics entre els diversos pobles, establint iniciatives de col·laboració i cooperació: beques, ajuts editorials, mancomunicació d'interessos entre territoris que parlen una mateixa llengua i es troben dividits administrativament, etc.

ERC. Entenem que el multilingüisme és un valor que cal potenciar a tots els nivells de l'educació. I entenem que la Unió Europea pot sortir molt beneficiada de l'aplicació de polítiques lingüístiques que fomentin aquests valors dins dels sistemes educatius de cada país. Per descomptat que amb l'anglès, també; quantes més llengües, millor. Malgrat tot, entenem també que les competències d'Educació són exclusives de cada administració, en el nostre cas de la Generalitat de Catalunya, i entenem que és un valor positiu que aquest tipus de decisions es prenguin descentralitzadament, respectant les competències de cada administració i respectant la llibertat en cada projecte lingüístic del centre educatiu.

ICV. La diversitat cultural, històrica i lingüística ha de tenir suport, els drets de les minories han de ser defensats i el diàleg intercultural i la comprensió mútua s'han de reforçar als centres educatius. S'ha d'aconseguir apropar els recursos als centres de decisió propers a la ciutadania i combatre el fracàs escolar. Es pot apuntar al tractament comú d'alguns continguts curriculars, potenciar projectes europeus que incrementin el nombre i la qualitat dels intercanvis escolars i la formació professional i del professorat. Les institucions europees han d'assumir les polítiques de lluita contra les desigualtats. Cal una dotació econòmica suficient dels programes que afavoreixin la mobilitat i la llibertat de matriculació a qualsevol centre europeu per a tots els ensenyaments de batxillerat i formació professional. No només s'ha de respectar la diversitat lingüística sinó que s'ha de promoure el multilingüisme i l'autoestima per les llengües de la ciutadania. L'anglès no pot ser l'única llengua a promoure a les escoles. Per exemple, Camprodon, on la presència i l'intercanvi lingüístic amb persones de llengua francesa és constant i on semblaria lògic que l'escola tingués un projecte lingüístic de centre que situés la llengua francesa per davant de l'anglès.

Pirates. Creiem que les polítiques educatives han de ser proposades i triades per la ciutadania, no per una elit que diu representar la voluntat popular i que normalment

ESPERANTO*

CAT

* Associació Catalana d'Esperanto
Kataluna Esperanto-Asocio

respon als interessos de grups de pressió. Els pirates tenim la diversitat en el cor de la nostra proposta, tant política com cultural, així com romandre oberts a les inquietuds de la ciutadania. Com a moviment internacional, reconeixem la necessitat de poder comunicar-nos fàcilment entre nosaltres, pel que, tot i no comptar amb una postura oficial, sempre afavorirem mecanismes que garanteixin la diversitat i alhora facin realitat una comunicació global, sense limitar-nos a l'anglès.

PP. Apostem per millorar l'aprenentatge de l'anglès al nostre sistema educatiu. Necessitem amb urgència professors capacitats per fer classes en anglès en els diferents nivells del nostre sistema educatiu. En el cas català, defensem avançar cap al trilingüisme a l'escola: català, castellà i anglès.

UPyD. Partim del principi de donar llibertat als pares per escolaritzar els seus fills en la llengua vehicular que vulguin. Però també creiem que la Unió ha de promoure entre els seus estats membres polítiques educatives comunes en un idioma com per exemple l'anglès.

Pel que fa als altres partits que no han respost el qüestionari, els seus programes electorals inclouen els següents aspectes en matèria de política lingüística:

CiU. Impulsarem l'aprenentatge de llengües estrangeres per formar alumnes més competitius i oberts al món, amb perspectives més amples pel que fa a possibilitats laborals i també pel que fa a enriquiment personal. Impulsarem les iniciatives legislatives necessàries perquè el català esdevingui llengua d'estat i, d'acord amb aquesta consideració tingui el ple reconeixement institucional i oficial per part de la UE, de manera que tota persona que utilitzi la llengua catalana gaudeixi dels mateixos drets lingüístics que altres ciutadans de la Unió en la seva relació amb les institucions i organismes de la UE. Impulsarem les iniciatives legislatives necessàries per assolir la participació i incorporació de la llengua catalana, com a llengua mitjana d'Europa, en els programes i accions que impulsi la UE en l'àmbit cultural i el lingüístic. Defensarem davant les institucions i organismes europeus el reconeixement de la unitat de la llengua catalana, del seu domini territorial històric i la seva denominació científica. Treballarem per defensar i reforçar el valor de la pluralitat lingüística i cultural europea, i el lloc que li pertoca al català, com a expressió cultural mil·lenària del patrimoni europeu i universal. Així mateix aprofundirem en el diàleg i col·laboració amb entitats i organismes que treballen a nivell europeus en la defensa del valor i pluralitat lingüística a Europa. Treballarem per a que el català puntuï positivament per aquelles

ESPERANTO*

CAT

* Associació Catalana d'Esperanto
Kataluna Esperanto-Asocio

persones que vulguin accedir a treballar o fer pràctiques a les institucions europees. Defensarem un canvi en la directiva contra les discriminacions per a que inclogui també les discriminacions per motius lingüístics. Defensarem davant les institucions i organismes europeus el reconeixement i unitat de la llengua occitana, aranès a l'Aran, com a part del patrimoni lingüístic i cultural europeu. Defensarem el model d'immersió lingüística del català com un model d'èxit, d'integració i de cohesió social que pot servir de referent per a les polítiques educatives d'arreu d'Europa.

Ciutadans – Partit per la Ciutadania. Impulsarem polítiques d'educació que garanteixin el dret a rebre educació en qualsevol de les llengües oficials a cada territori de la UE. Considerem fonamental el dret dels pares i dels responsables de l'educació d'escollir la llengua oficial en la que s'han d'educar els seus fills en aquells països on coexisteixin una o més llengües oficials o una o més llengües regionals. Conjugarem la diversitat lingüística de la UE amb l'eficàcia de funcionament i la racionalització de costos, establint l'anglès com a única llengua de feina; un màxim de cinc llengües per al debat polític; i totes les llengües oficials dels diferents Estats Membres per a la comunicació amb els ciutadans, garantint, d'aquesta manera, els drets lingüístics de tots els europeus.

EH Bildu. Euskal Herria tiene derecho a comunicarse en su propia lengua. Nuestro modelo es la Europa de las naciones o de los pueblos, basada en la diversidad, la igualdad y la convivencia. Reclamamos el reconocimiento y la oficialidad, que se garanticen los derechos lingüísticos. Reconocimiento y oficialidad de todas las lenguas, igualdad de estatus y democratización (garantizar el uso).

PSC. De manera prioritària, seguirem impulsant l'ús oficial del català a les diferents institucions comunitàries. Treballarem especialment perquè es produeixi la majoria parlamentària necessària per desbloquejar l'ús del català en els plens del Parlament Europeu, i per facilitar i promocionar encara més la interlocució i correspondència en català entre la ciutadania i les institucions europees. De la mateixa manera seguirem defensant i treballant per tal que la Unió Europea reconegui el català com a llengua oficial, i per tant, es modifiqui el Tractat de la Unió perquè així ho contempli.

Podemos. Implementación en los planes educativos herramientas que fomenten la innovación, el pensamiento crítico, los procesos creativos y la educación profesional, y que garanticen la defensa de las lenguas minoritarias a nivel europeo

Vox. Nuestros jóvenes de hoy tienen que ser capaces de trabajar en cualquier país de la Unión Europea para lo cual es necesario que se acelere la enseñanza de idiomas. La diversidad cultural, lingüística, histórica y de renta de los Estados nacionales dificulta y dilata el proceso de creación de una identidad europea.